

Briuselis, 2018 m. gegužės 15 d.
(OR. en)

8601/18

Tarpinstitucinė byla:
2018/0112 (COD)

MI 335
COMPET 293
DIGIT 91
IND 126
TELECOM 129
PI 54
AUDIO 33
JUSTCIV 109
CODEC 743

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Reglamentas dėl platformų ir įmonių santykių

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės diskusijų dokumentas, susijęs su Platformų ir įmonių santykių reglamentu, siekiant pasirengti politiniams debatams 2018 m. gegužės 28 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje.

1. Skaidri ir nuspėjama verslo aplinka siekiant išsaugoti pasitikėjimą

Kalbant apie tarpvalstybinę prieigą prie vartotojų rinkų, interneto platformos yra nepaprastai veiksmingos ir tapo dažniausiai pasirenkama sąsaja sėkmingoms įmonėms: daugiau kaip milijonas ES įmonių, kad pasiektų klientus, vykdo prekybą interneto platformose, daugiau kaip pusė visų kelionių paslaugų užsakymų Europoje padaroma internetu, šešios iš dešimties Europos MVĮ savo produktų ir paslaugų reklamą patiki socialiniams tinklams, o 66 % jų teigia, kad jų pozicija paieškos rezultatuose turi didelį poveikį pardavimui.

Skaitmeninė prekyba ir toliau sparčiai auga, ją vykdant vis labiau pasitelkiamos interneto platformos, kurios vis dažniau tampa vartais į rinkas ir tokiu būdu restruktūrizuoja skaitmeninę ekonomiką. Buvimas internete (platformose) ir matomumas (taip pat ir paieškos sistemose) yra itin svarbūs, kad Europos įmonių dalyvavimas ES ekonomikoje būtų sėkmingas.

Interneto platformos gauna naudos dėl teigiamo augimo ciklo, atsirandančio dėl stipraus duomenimis grindžiamo tinklo poveikio: beprecedenčio masto, greičio ir apimties. Taigi, naudotojų skaičiui padidėjus vienoje platformos pusėje (pvz., pardavėjų, turinio kūrėjų, paslaugų teikėjų), platforma tampa patrauklesnė naudotojams kitoje pusėje (pvz., vartotojams, žiūrėtojams) ir atvirkščiai. Platformos turi prieigą prie aukštos kokybės, įvairių ir didelės apimties duomenų, įskaitant naudotojų profilius ir tai, kam jie teikia pirmenybę. Taip sudaromos sąlygos pagerinti jų prekes ir paslaugas, daug veiksmingiau nei kada nors anksčiau suderinant produktų / paslaugų paklausą ir pasiūlą (internetu platformų atveju) ir paieškos užklausas ir rezultatus (paieškos sistemų atveju).

Dėl pirmiau nurodytų ypatumų derybinė galia gali išsibalansuoti, nes verslo klientai, kad pasiektų savo klientus, vis labiau priklausys nuo platformų ir bendrųjų paieškos sistemų. Internetu platformų verslo strategijose daugiausia dėmesio skiriama vartotojų pritraukimui ir išlaikymui, o jų verslo klientams, kad optimizuotų savo apyvartą, paprastai reikia būti daugiau nei vienoje platformoje kiekvieno rinkos segmento atveju. Be to, dėl tinklo poveikio daugelyje ekonomikos sektorių susiduriame su labai koncentruota platformų rinka.

Per pastaruosius dvejus metus Europos Komisija rinko išsamią informaciją (įskaitant įvairius tyrimus, seminarus ir daugelį skundų iš įmonių); tai atskleidė nemažai žalingos prekybos praktikos atvejų, kurie apriboja daugelio – dažnai mažų – verslo klientų gebėjimą visapusiškai pasinaudoti internetinio tarpininkavimo nauda. Tai jiems užkerta kelią susitelkti ties pagrindinėmis užduotimis: užtikrinti augimą ir kurti darbo vietas, siūlant kuo daugiau produktų ir paslaugų Europos (ir pasaulio) klientams. ES ir nacionaliniu lygmenimis surinkta informacija rodo, kad beveik kas antras verslo klientas jau yra nukentėjęs nuo tokios praktikos, kaip staigūs ir nepagrįsti platformų sąlygų pasikeitimai, aiškumo apie paieškos rezultatus ir reitingus nulemiančius veiksnius trūkumas, platformos sprendimas nebeleisti naudotis ta platforma be tinkamo paaiškinimo, aiškumo apie platformos duomenų politiką trūkumas ar vertikaliosios integracijos platformų, kurios konkuruoja su savo trečiųjų šalių pardavėjais, vykdomas galimai diskriminacinis elgesys.

Kaip rodo Komisijos apklausos rezultatai, trečdalis tokių problemų lieka neišspręstos, o dar 29 % sunkiai išsprendžiamos; tai rodo, kad šioje srityje trūksta veiksmingo teisių gynimo. Reikėtų pažymėti, kad baiminantis, jog platformos imsis atsakomųjų priemonių, daug probleminių klausimų net neiškeliami. Manoma, kad bendras naudotojų skaičius yra maždaug vienas milijonas ES įmonių¹, taigi, neigiamą poveikį vienaip ar kitaip patiria šimtai tūkstančių įmonių.

Šių klausimų veiksmingai išspręsti negali nei konkurencijos, nei vartotojų teisė. Pagal konkurencijos teisę tik kelios didžiausios platformos galėtų galbūt būti laikomos esančiomis dominuojančioje padėtyje. Vartotojų teisėje, priešingai, kalbama tik apie verslo ir vartotojų sandorius ir paprastai nenagrinėjami nesąžiningos prekybos praktikos atvejai, darantys poveikį kitoms įmonėms. Pirmiau apibrėžtų problemų konkrečiai nesprendžiama ir galiojančiuose nacionaliniuose įstatymuose dėl nesąžiningos prekybos praktikos.

¹ *Copenhagen Economics, „Online Intermediaries Impact on the EU economy“, EDiMA, 2015 m. spalio mėn.*

Nėra tikėtina, kad pati rinkos dinamika žymiai pasikeis, o įmonių, kuriuos norėtų naudotis interneto platformomis, kad pasiektų vartotojus, skaičius augs daug greičiau nei interneto platformų skaičius. Todėl dėl tokios priklausomybės atsiradęs derybinės galios disbalansas taps tik ryškesnis nei dabar, ir nėra tikėtina, kad kokios nors savireguliacijos iniciatyvos padės veiksmingai spręsti nustatytas problemas.

ES įmonėms reikia skaidrios ir nuspėjamos verslo aplinkos, kad jos galėtų visiškai pasinaudoti skaitmeninėmis inovacijomis ir augimo galimybėmis, kurias sukuria interneto platformų ekonomika. Todėl itin svarbu užtikrinti platformų pagrindinės prekybos praktikos skaidrumą ir nuspėjamumą. 2018 m. balandžio 26 d. priimtu Europos Komisijos pasiūlymu dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl verslo klientams teikiamų internetinio tarpininkavimo paslaugų sąžiningumo ir skaidrumo didinimo siekiama užtikrinti sveiką platformų ekosistemą, kuri būtų naudinga visiems: verslo klientams, internetiniams tarpininkams ir vartotojams Europoje, platformoms užkraunant tik minimalią reglamentavimo našą (o mažas platformas atleidžiant nuo reikalavimo nustatyti vidaus skundų nagrinėjimo mechanizmus). Tuo pačiu, tiek didelės, tiek mažos platformos (ir jų naudotojai) turėtų naudotis dėl nuspėjamos, visos ES mastu taikomos reglamentavimo sistemos.

2. Dviejų etapų metodas, siekiant užtikrinti proporcingumą

Reglamentuojant greitai augantį sektorių, kurio verslo modeliai nuolat vystosi, labai svarbu pasiekti tinkamą reglamentavimo pusiausvyrą ir tinkamą seką; tai svarbu norint užtikrinti tai, kad būtų pasiekti tiesioginiai politikos tikslai, ir tai, kad būtų išnaudotas ekonomikos augimo potencialas. Šiuo tikslu Europos Vadovų Taryba jau pateikė gaires dėl būsimos reglamentavimo sistemos, pabrėždama, „kad platformų praktika ir naudojimo būdai turi būti skaidresni“².

² Europos Vadovų Tarybos išvados, 2017 m. spalio mėn.

Skaidri verslo praktika („žaidimo taisyklės“) ir geresni teisių gynimo mechanizmai turėtų padėti sumažinti bendrą trinties lygį, šiuo metu pastebimą platformų ir įmonių santykiuose. Tuo pačiu, Komisijos pasiūlyme platformoms paliekama laisvė nuspręsti, kokias sutartines taisykles taikyti savo prekyvietėse; taip pripažįstama, kad tai leis joms veiksmingai organizuoti savo didžiules verslo klientų ir vartotojų ekosistemas. Taigi, pasiūlymu išsaugomas interneto platformų ekonomikos inovacinis potencialas, galintis būti naudingu visiems dalyviams, įskaitant daugiau nei 7000 interneto platformų, įsisteigusių ES.

Tuo pačiu, nemažai klausimų yra laikoma ypatingos komercinės svarbos verslo klientams, taigi, šiuo atžvilgiu negalima nekalbėti apie vienašales žalingos prekybos praktikas. Tai apima, pavyzdžiui, platformos konkurencijos savo pačios prekyvietėje, reitingavimo ar prieigos prie duomenų klausimus. Išsamus tokių praktikų *ex ante* reguliavimas reikštų interneto platformų verslo modelių keitimą ir Europos Komisijos yra laikomas neproporcingu; atsižvelgiant į turimą įrodymų bazę galimas neigiamas teisės aktų, kurie nėra pakankamai neutralūs technologiniu požiūriu ir užkerta kelią inovacijoms, poveikis.

Siūlomos skaidrumo prievolės jau apima visus šiuos iškylančius didelės komercinės svarbos verslo klientams klausimus; platformų elgesiui jos turėtų turėti drausminantį poveikį. Siekiant visiškai suprasti platformų praktikos pobūdį ir poveikį šiose srityse ir įvertinti siūlomų skaidrumo priemonių poveikį, reikės toliau stebėti padėtį. Todėl pasiūlymo intervencinė logika yra grindžiama dviejų etapų metodu. Pirmuoju etapu, griežtesnėmis skaidrumo ir teisių gynimo prievolėmis siekiama paskatinti platformų konkurenciją ir suteikti galių verslo klientams priimti geriau informuotus sprendimus bei veiksmingai išspręsti problemas.

Antruoju etapu, galimas daugiau apimančių tikslinių priemonių poreikis bus nustatytas vykdant išsamesnę stebėseną, t. y. pasitelkiant ES interneto platformų ekonomikos stebėjimo centrą, kuris padės pamėginti suderinti visos Sąjungos ekspertų ir politikos formuotojų ekspertines žinias. Tikimasi, kad nepriklausoma ekspertų grupė, kuri sudarys šio stebėjimo centro pagrindą, pradės darbą prieš prasidedant vasarai. Vykdydama jai pavestas užduotis, ji turėtų palaikyti glaudžius ryšius su valstybėse narėse esančiais žinių ir kompetencijos centrais.

Tokia stebėseną padės surinkti faktus, kurių reikės siūlomam reglamentui peržiūrėti po trejų metų po jo priėmimo.

3. Klausimai

- Ar sutinkate su pirmiau išdėstyta analize, kad siekiant skatinti pasitikėjimą interneto platformų ekonomika interneto platformų verslo klientams reikia didesnio nuspėjamumo ir skaidrumo?
 - Ar pritariate kelių etapų metodui, kaip kištis į greitai besivystančią interneto platformų ekonomiką, daugiausia dėmesio skiriant skaidrumui ir teisių gynimui – šiuo klausimu skubus susitarimas dėl siūlomo pirmojo etapo būtų svarbus žingsnis ES?
-